

Srpska prevencija pegavca 1915. godine

Autor: Goran Čukić

Izdavač: Istorijski arhiv „Timočka krajina“, Zaječar.

Godina izdavanja: 2018.

Štampa: Radunić doo, Beograd

Tiraž: 250 primeraka

ISBN: 978-86-84483-43-2

Epidemija tifusa u Srbiji, od pozne jeseni 1914. do pred kraj proleća 1915. godine, bila je u tom vremenskom periodu veća opasnost po ostatak srpskog naroda, države i vojske i od samog rata i zato ne prestaje da intrigira stručno-medicinsku i istorijsku javnost ni danas, više od stotinu godina od njene sanacije. Razlozi za to su brojni, između ostalog, što još nisu razjašnjene neke bitne činjenice i događaji, a o nekim postoje nesuglasice ili kontroverze. To su motivi da se autor ove knjige, primarijus dr Goran Čukić, epidemiolog, bavi ovim problemom celih 35 godina, objavivši još dve monografije i 67 stručnih i naučnih radova o pegavom tifusu.

Knjiga ima tri dela, a u okviru njih više poglavlja napisanih na 270 stranica, sa faksimilom 38 originalnih arhivskih dokumenata, 15 fotografija (od kojih su mnoge iz porodičnih albuma i sada objavljene prvi put) i jednom tabelom. Citirano je 146 literaturnih podataka i 181 originalni izvorni dokument.

Autor problem nastanka, toka i sanacije tifusa u Srbiji 1914–1915. godine razmatra sa više aspekata, navodi dosta novih i do sada nepoznatih činjenica, predlaže neke zaključke koji su drugačiji od do sada važećih i hrabro, na osnovu argumenata, diskutuje o medicinskim ali i vojnim i sociološkim aspektima ove strašne epidemije. I pored toga, autor je

svestan da problem još nije do kraja rešen, da proučavanje treba da se nastavi, da se istražuju inostrani arhivi, da se eventualno dođe do novih činjenica i da se o tome organizuje međunarodna stručna konferencija. Dalja istraživanja bi još bolje osvetlila ulogu srpskog saniteta, međunarodnih sanitetskih misija i stranih eksperata u sanaciji epidemije tifusa, ali i državnog i vojnog rukovodstva Srbije.

Evidentno je zalaganje autora da se što je moguće više prikaže uloga srpskog saniteta u sanaciji epidemije tifusa, da je to do sada nedovoljno istaknuto, smatrajući da je taj doprinos veoma veliki, uprkos velikom broju obolelih i umrlih od tifusa. Posebno naglašava odličnu realizaciju protivepidemijskih mera od strane srpskog saniteta kada su one prihvaćene na medicinskom nivou i državnom i vojnom vrhu.

Kroz knjigu provejava stav autora da je pravilna i pravovremena procena situacije, donošenje realnog zaključka i pokretanje organizovane akcije za sanaciju od presudnog značaja za rešavanje ovog ili sličnog problema. Na taj način se stvaraju uslovi za definisanje doktrinarnih stavova koji važe za sve, a to je garancija da se slična elementarna, opštenarodna nesreća ne ponovi, ili, ukoliko se desi, da će se na nju odgovoriti odbranije definisanim rešenjima.

Posebna vrednost monografije je što je u njoj detaljno obrađena aktivnost Državnog sanitetskog odbora za suzbijanje zaraze i Komisije pri Vrhovnoj komandi za suzbijanje zaraznih bolesti. Date su biografije osnivača i članova Komisije: dr Lazara Genčića, dr Čedomira Đurđevića, dr Đorda Protića, dr Dušana Kopše i magistra farmacije Danila Atanackovića. U posebnom dodatku je dat fototipski prikaz brošura iz serije „Borba protiv zaraze“, u kojima su jednostavnim jezikom date preporuke i uputstva kako suzbiti pegavac i povratnu groznicu, kako vršiti dezinfekciju i kako se sačuvati od kolere. Navedene brošure su veoma doprinele zdravstvenom

prosvećivanju običnog naroda, posebno o značaju higijenskih mera u prevenciji zaraznih bolesti.

Knjiga predstavlja vredno štivo iz kojeg mogu lekari, posebno epidemiolozi i infektolozi, ali i istoričari medicine i sanitetski oficiri, da upoznaju deo istorije i tradicije svoje profesije. Poznavanjem tih činjenica bolje ćemo razumeti teškoće, probleme i izazove u vremenu sadašnjem.

Brigadni general u penziji
dr sc. med. Veljko Todorović